

HUDEYBİYE BARIŞI HER YÖNÜYLE BİR FETİH KILINDI

Sahabe-i kiramın Hudeybiye'de, Peygamber Efendimize o ağacın altında biat etmek için üşüşüklerini ve çarpışmak için harıl harıl hazırlık yaptığını gören Mekkeli gözcüler, durumu derhal Mekke'ye ulaştırdılar.

Bu haber onları çok tedirgin etti, hatta korkuttu. Daha önce barışa asla yanaşmayan Mekke müşrikleri bir an önce barışın olmasını istediler ve derhal Süheyl b. Amr'ı anlaşma yapmak üzere Hudeybiye'ye gönderdiler. Peygamber Efendimiz onun geldiğini görünce ismini hayra tevil ederek:

- Bu iş kolay olacak herhalde, buyurdu. Zira Süheyl; "kolaylık" demekti. Ayrıca Kureyşliler sulh yapmak istedikleri zaman hep Süheyl'i vazifelendirirlerdi. Ve anlaşma şartları yazılmaya başlandı. Peygamber Efendimiz Hz. Ali'ye:

- Bismillahirrahmanirrahim yaz, buyurdu. Süheyl ve arkadaşları itiraz ettiler:

- Rahman ve Rahim'in ne demek olduğunu bilmiyoruz. Bilmediğimiz şeyi yazdıramayız.

Bunun yerine "Bismikellahümme" yazın, dediler. Buna sahabenin canı sıkıldı:

- Biz de bundan başkasını yazdırtmayız, diye itiraz ettilerse de Efendimiz:

- Bu da iyidir öyle yaz, buyurdu. Çünkü "Bismikellahümme; Allahım Senin isminle başlarım!" manasında olduğu için Bismelenin yerini tutuyordu.

Hz. Ali bunu yazınca, Efendimiz devam etti:

- Bu, Allah Rasülü Hz. Muhammed ile Mekke müşrikleri adına Süheyl b. Amr arasında bir anlaşmadır, deyince, Süheyl ve arkadaşları yine itiraz ettiler:

- Eğer Senin Allah Rasülü olduğunu kabul etmiş olsak, o zaman zaten Sana karşı çıkıp savaşmaz ve Beytullahı ziyaret etmekten Seni alıkoymazdık. Anlaşmaya "Allah Rasülü" sıfatını yazdırmak, kendi haksızlığımızı kabul etmek demektir. Bunu silip yerine "Muhammed b. Abdullah" yazın, dediler. Sahabe buna daha şiddetle karşı çıktı, sesler yükseldi, hatta bazıları ayağa kalkıp Hz. Ali'nin elini tutarak:

- Ya Ali! Allah Resülü sıfatından başkasını sakın yazma, aksi takdirde onlarla aramızı ancak kılıç halleder. Biz ne diye Dinimiz için bu eksikliği kabul edelim ki? dediler. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, ashabi kirama susmaları ve sakin olmaları için eliyle işaret etti, ashab-ı kiram da sustular. Mevla Teala hem Peygamberimizin hem de müminlerin kalplerine sekinet indirmişti. (Fetih: 26) Ve Efendimiz buyurdu ki:

- Buraya yazılsa da yazılmasa da Ben Allah'ın Resülüyüm! Ya Ali onu sil ve dediği gibi yaz!

Bunun üzerine Hz. Ali:

- Hayır! Vallahi Senin Resülüllah sıfatını hiç bir zaman silemem! deyince, Efendimiz bunu Kendi eliyle sildi ve ardından anlaşma şartları tek tek yazıldı.

Hudeybiye Anlaşması'nın bazı şartları

- Halkın (müslümanlarla müşriklerin) emniyet ve selamet içinde yaşamaları ve birbirlerini zarara uğratmamaları için, on yıl müddetle harp etmeyeceklerdi.

- Bu sene Kabe ziyaret edilmeyecekti. Müslümanlar kurbanlarını buldukları yerde kesip geri dönecekler, ancak bir sene sonra Kabe'yi ziyarete gelebileceklerdi. Geldiklerinde yine yanlarında (yolcu silahı kabul edilen) kılıçtan başka silah bulundurmayacaklardı.

- Müslümanlar Mekke'de üç günden fazla kalmayacaklar ve o günlerde, Kureyşliler Mekke dışına çıkacaklardı.

- Kureyşlilerden velisinin izni olmadan Müslümanların yanına sığınan kimseler Kureyşe iade edilecek, ama Müslümanlardan Kureyşlilerin yanına sığınan kimseler geri verilmeyecekti.

Bu madde teklif edilince Ashabı Kiram çok şaşırды ve üzüntüyle sordular:

- Ya Resülellah! bu maddeyi de mi yazacağız. Nasıl olur da iman edip bize sığınan bir kimseyi geri çeviririz? Bunun üzerine Efendimiz şöyle buyurdu:

- Bizden onlara gidecek olan kimseyi Allah Bizden uzak kılsın. Onlardan bize gelecek olanlara gelince Allah onlar için elbette bir genişlik, er geç bir çıkış yolu verecektir!

- Ayrıca, anlaşmaya göre Kureyş dışında kalan diğer kabileler, iki taraftan istediklerinin himâyesine girebilirlerdi. Buna göre Huzaa Kabilesi Peygamber Efendimizin yanında, Beni Bekiroğulları da müşriklerin yanında müttefik olduklarını ilan ettiler.

Hz. Ömer'in sitem etmesi

İlk bakışta bu anlaşma müslümanların aleyhine gibi gözüküyordu. Bu Sahabenin hoşuna gitmemiş ve bundan hiç memnun olmamışlardı. Bu arada münafıklar da boş durmadılar, hemen bozgunculuğa başladılar.

"Peygamberin rüyası nerde kaldı?" diye dedi kodu edip zaten üzgün olan ashabın tahammülünü iyice zorladılar. Hatta o kadar ki Hz. Ömer dayanamadı ve üzüntüyle Efendimize gelerek sitemvâri bir üslupla sordu.

- Sen Allahın Hak Peygamberi değil misin?!

- Evet! Ben Allahın Peygamberiyim!

- Biz hak üzere onlar ise batıl üzere değil mi?
- Evet Ya Ömer! Biz Hak üzereyiz, düşmanlarımız ise batıl üzereler.
- Bizden ölenler cennette, onlardan ölenler ise cehennemde değil mi?
- Evet, bizim ölülerimiz cennette, onların ölüleri cehennemdedir.
- Ya Resülellah, öyleyse bu şartlara niçin razı oluyoruz. Allah onlarla aramızda hükmünü vermeden biz niçin dönüp gidiyoruz!
- Ey Hattabın oğlu, Ben Allah'ın kulu ve Resülüyüm (Bu şartları kabul etmekle) Allaha karşı gelmiş değilim. O Benim yardımcısıdır. Beni hiçbir zaman ziyana uğratmayacaktır.
- Fakat Sen bize Beytullah' a varıp Onu tavaf edeceğiz! diye söylememiş miydin?
- Evet! söyledim, ama bu yıl onu tavaf edeceğiz dedim mi?
- Hayır.
- Yine tekrar ediyorum ki, siz muhakkak Mekke'ye girip Beytullah'ı tavaf edeceksiniz, bunu böyle bil!.. Tabi daha sonraları bu antlaşmanın ne kadar hayır ve rahmet olduğunu gördükçe Hz. Ömer çok pişmanlık duyacak ve şöyle diyecekti: "Ben hiçbir zaman o günkü gibi bir musibete uğramadım. Peygamber Efendimize hiç bir zaman başvurmadığım bir biçimde o gün başvurmuştum. Nihayet yüce Allah işin sonunu hayır ve rahmet kıldı. Resülüllah böyle olacağını çok iyi biliyormuş.

Ben Resülüllah'a karşı o gün sarf ettiğim sözlerden dolayı öyle korktum ki, akıbetimin hayır olmasını umarak oruçlar tutmaktan, sadakalar vermekten, nafil namazlar kılmaktan ve köleler azad etmekten geri durmadım."

Ashabın ihramdan çıkmak istemeyişinin sebebi

Anlaşma bittikten sonra Kureyş elçileri çekilip gittiler. Efendimiz de ihramdan çıkmak için Ashabına dönerek;

- Haydi kalkın! Kurbanlarınızı kesin, sonrada saçlarınızı tıraş edip ihramdan çıkın! diye seslendi. Fakat sahabeden hiç biri yerinden kalkmadı. Efendimiz bu emrini üç kere tekrarladığı halde hepsi susuyordu. Buldukları yerde oturup kalmışlardı. Tabi burada; "ashabı kiramın Efendimizi dinlemediği" gibi bir yanlış anlaşılma olmaması için kısa bir açıklama yapalım. Öncelikle ashabı kiram, Efendimize en yakın ve en sevgili insanlardır. Bu uğurda canlarını mallarını seve seve feda etmişlerdir. Bu bakımdan Efendimizin vermiş olduğu emri onların dinlememesi diye bir şey asla düşünülemez.

Fakat burada, verilen emri yerine getirmekte ağır davranmalarının bir sebebi vardı. Şöyle ki:

Onlar Efendimizin gördüğü rüyaya bakarak, bu yıl Beytullah'ı tavaf etme ümidiyle Hudeybiye'ye kadar gelmişlerdi. Fakat bunun aksine şartlarını ağır buldukları bir anlaşma yapınca, bunun vahiy ile ortadan kaldırılmasını beklediler. Yani Allah'tan bir vahiy gelerek antlaşmayı iptal eder ve savaşla da olsa Kabe'ye gireriz, diye ümit ediyorlardı. Bununla birlikte, Hendek Savaşı sırasında Peygamber Efendimiz Gatafan Kabilesi ile anlaşma yapmak üzere ashabin görüşlerine başvurmuştu. O zaman ashabı kiram, bunu "barışla değil kılıçla çözmek" arzusunda olduğunu söyleyince, Efendimiz de ashabin arzusuna muvafık hareket ederek anlaşmadan vazgeçmişti. İşte o gün orada olduğu gibi, bu gün de Efendimiz yine anlaşmadan vazgeçebilir ümidini taşıyorlardı.

Onun için ashabı kiram burada Efendimizin bu emrini yerine getirmekte ağır davranmışlardı. Zira şayet ihramdan çıkacak olsalardı, artık bu ümitleri tamamen bitmiş olacaktı.

Sahabe-i kiram bu konuda ağır davranınca, Peygamber Efendimiz dönüp zevcesi Ümmü Seleme annemizin yanına geldi. Ümmü Seleme annemiz Efendimizin halinden, ters giden bir şeylerin olduğunu anladı ve ne olduğunu sordu. Efendimizde Ona ashabin tutumunu anlatınca, dedi ki:

- Ya Resülellah! Ashabın herhalde umduklarına kavuşamayınca, her nasılsa bu gördüğünüz hale düştüler. Sen bunu illa arzuluyorsan, hiçbirine bir şey söylemeden çıkıp kurbanını keser, tıraşını olursan onlar da Sana uymaktan geri durmazlar, diye tavsiyede bulundu. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, Ümmü Seleme annemizin istişaresine uydu ve Tekbir getirerek kurbanlık develerini kesmeye koyuldu. Sonra da mübarek başını kazıtarak tıraşını oldu. Ashabı kiram bunu görünce kesin olarak anladılar ki, az önce yapılan anlaşma şartlarına uyulacak. Bunun üzerine hepsi kalktılar ve Peygamber Efendimize uydular. Ashabın bir kısmı kurban kesiyor, bir kısmı ise tıraş oluyordu. Ama o derece üzgündüler ki, sanki kurban kesmiyorlar da savaş ediyorlardı.

Fethi Mühim

Hudeybiye'den geri dönerken yolculuk sırasında Hz. Ömer, Peygamber Efendimize bir şey sordu. Fakat Efendimiz cevap vermedi. Üç kere sormasına rağmen yine cevap alamayınca, bu durumdan sebep çok korktu. Aleyhinde bir ayet gelecek diye çok endişelendi. Hz. Ömer şöyle anlatıyor: "Hal böyle olunca kendi kendime; 'Sen aleyhinde ayet inmesini hak ettin' dedim. Aleyhimde bir ayet inmesinden korkarak devemi sürüp halkın önüne geçtim. Yakın, uzak her şey sanki beni tuttu, sıktı ve bunalttı. Halkın en önünde tasalı ve üzüntülü olarak gidiyordum. Çok geçmemişti ki "Kurârül Gamim" denilen yerde bir münadi; 'Ömer nerde?!' diye seslendi.

O anda kalbime öyle bir korku düştü ki, bunu bir ben bilirim bir de Allah bilir. Hemen gittim, hakkımda bir vahiy nazil oldu sanıyordum." Hz. Ömer, Resülüllah'ın huzuruna korkarak ve adeta yaprak gibi titreyerek girdi, fakat baktı ki Resülüllah tebessüm ediyordu ve çok sevinçliydi. Şu müjdeyi verdi:

- Bana bu gece bir süre indi ki, o Bana üstüne güneş doğan her şeyden, dünyadan ve içindekilerden daha sevgilidir, buyurduktan sonra Fetih Süresi'ni okudu. Mevla Teala:

"Muhakak ki Biz Sana apaçık bir Fetih ihsan ettik." buyuruyor ve bu anlaşmayı zillet değil, tam aksine bir Fetih olarak kabul ediyordu.

Gerçekten de Hudeybiye barışı müslümanlar için çok büyük bir Fetih idi. Mevla bu anlaşmayı "Fethi Mübin" ilan etmişti. Yani zillet ve alçaklık değil, apaçık bir fetih ve zafer...

Hudeybiye Kuyusu

Zira Kureyşliler, altı sene evvel yanlarından koyarak vatanlarını terk etmek zorunda bıraktıkları, birçok defalar kökünü kazımak için savaş ettikleri, yersiz yurtsuz ve başkalarına sığınmış bir topluluk olarak gördükleri müslümanları, o güne kadar kesinlikle bir kuvvet ve bir hükümet olarak görmüyorlardı. Hatta onların varlıklarını dahi kabul etmiyorlardı.

Ama bu anlaşmayla onları resmen tanımış ve Efendimizin önderliğindeki İslam Devleti'ni kabul etmiş oldular. Üstelik kendi yurtlarında ilk resmi anlaşmayı yaptılar. Şimdi bu durum büyük bir fetih değil miydi?.. O güne kadar müşriklerle hep savaş halinde oldukları için bir

araya gelip görüşme ve konuşma imkanları olmamıştı. Bu barış ile birlikte, savaş tehlikesi olmadan emniyetle görüşmek mümkün oldu. Böylece müşrikler müslümanlarla görüşüp konuşarak onları daha yakından tanıma fırsatı buldular ve İslam Dininin güzelliklerini, Hak olduğunu daha iyi kavradılar.

Tabii küfür perdesi kalkınca İslamın aydınlığı zahir oldu. Ve müslümanların sayısı her geçen gün arttıkça arttı. Öyle ki bu anlaşmadan itibaren Mekke fethine kadar iki yıl geçti ki, bu süre zarfında iman edenlerin sayısı, o güne kadar iman edenlerden çok daha fazlaydı. Şöyle ki: Hicretten altı yıl sonra, Hudeybiye'ye 1400 tane müslümanla gelen Peygamber Efendimiz, bu anlaşmadan iki yıl sonra Mekke'nin Fethine 10.000 civarındaki ashabıyla girecekti. Şimdi bu durum fetih değil de neydi?.. Ayrıca Mekke ile barış sağlanıp Medine'nin aşağı tarafı emniyete alınca, bu sefer diğer düşmanlarla savaşmak ve bazı yerleri de fethetmek mümkün oldu.

Hulasa-i kelim; bu barış anlaşması, tabii yerindeyse zaferler ağacının çekirdeği olacak ve nice fetihlere başlangıç teşkil edecekti. Bu anlaşma fetih için bir kapı ve anahtar mahiyetindeydi. Bazı büyük olaylara önyak ve mukaddime oldu. Nitekim bu anlaşma Mekke Fethi'nin de hazırlayıcı sebeplerindendir.

İlahi vahiyle, beşerin akli tedbiri arasındaki fark

İlk başta bu anlaşma sahabenin pek hoşuna gitmemişti, hatta bu anlaşmayı herkes büyük bir yenilgi olarak görüyordu. Hz. Ömer gibi akli vahye paralel olan ve "şöyle olsaydı" dediği birçok konuda, söylediğine muvafık vahiy gelecek kadar feraset sahibi olan Hz. Ömer bile bu anlaşmaya itiraz etmişti. Ama Allahu Teala her türlü fikir ve görüşe karşı Peygamberinin risâletini galip kıldı. İlahi vahiyle, beşerin akli tedbiri arasındaki fark böylece aşikare oldu. Netice itibarıyla hiçbir aklın ve idrakin görmezden gelemeyeceği büyük bir zafer ortaya çıktı. Dolayısıyla Hudeybiye barışı her yönüyle bir Fetih kılıdı. Nitekim Hz. Ebu Bekir (Radiyallahü anh) der ki:

- İslamda Hudeybiye Fethi'nden daha büyük bir fetih olmamıştır. Resülüllah ile Rabbi arasındaki şey hakkında halkın görüşleri kısa ve dardı. Kullar acele eder. Yüce Allah ise dilediği iş kıvamına gelip olgunlaşmadıkça onu yapmakta kullar gibi acele etmez. Dolayısıyla Hudeybiye Anlaşması ihtiva ettiği faydalar ve netice itibarıyla şüphesiz büyük bir fetihtir.

İbni Mesud (Radiyallahü anh) ise demiştir ki:

- Siz fethi; Mekke'nin fethi olarak görüyorsunuz. Biz ise Hudeybiye barış anlaşmasını fetih sayıyoruz, demiştir.

Umretü'l Kaza ve Fetih

Hicretin altıncı yılında Hudeybiye'de müşriklerle yapılan anlaşma gereğince ertesi sene Efendimiz ashabıyla yola çıktı ve yapamadıkları Umreyi kaza ettiler. Yapılan anlaşmanın şartlarına göre Mekke'de üç gün kaldılar. Doya doya Kabe'yi tavaf ettiler.

Ezan okudular, cemaatle namazlar kıldılar. Yıllardır göremedikleri, hasret kaldıkları Beytullah'a olan özlemlerini giderdiler.

Müşrikler, Müslümanları merakla, hayret ve şaşkınlıkla izliyorlardı. Gerçekten çok etkilenmişlerdi, zira bu güne kadar müminleri hiç böyle görmemişlerdi. Çünkü yıllar, savaş ve düşmanlıkla geçtiği için onlara objektif bir gözle bakıp yakından inceleme fırsatı bulamamışlardı. Fakat gördüler ki, müminler birbirlerine öylesine şefkatli, öylesine merhametli ve öylesine saygılı idiler ki, onlara imrenmemek mümkün değil...

Umretü'l Kaza'nın çok büyük faydası oldu. Bu vesileyle birçoklarının kalbi İslama karşı yumuşadı, birçoklarının ise iman etmesine vesile oldu. Hatta Arapların askeri dehası Halid b. Velid gibi, siyaset dehası olan Amr b. As gibi zatlar da bundan sonra iman edip İslam saflarına katıldılar.

Yapılan bu umreden bir sene sonra da Mekke'nin fethi nasip oldu. Efendimiz dün ayrılmak zorunda kaldığı Mekke'ye, büyük bir ordunun başında muzaffer bir komutan olarak giriyordu. Peygamber Efendimiz Allah'a karşı duyduğu derin minnet ve şükrandan dolayı, adeta secde edercesine mübarek başını tevazu ile önüne eğmiş, neredeyse mübarek sakalının ucu devesinin yelesine degecekti. Bir taraftan da Fetih Süresi'ni okuyordu.

Sonra Efendimiz zafer tekbiri getirince, bütün müslümanlar hep bir ağızdan "Allahü Ekber! Allahü Ekber!" diyerek, bu kudsî seda ile Mekke'nin ufuklarını çınlattılar.

Peygamber Efendimiz binlerce ashabı arasında devesi Kasva'nın üzerinde Kabe'yi tavaf etti. Sonra, müşriklerin Kabe'ye yerleştirdikleri putlara, elindeki asayla işaret ederek; "Hak geldi batıl zail oldu. Muhakkak ki batıl yok olmaya mahkumdur." (İsra: 81) ayetini okudu. Efendimiz hangi puta işaret buyurduysa yere yuvarlandı. Kabe'deki üç yüz altmış putun hepsini yer ile yeksan ederek, Kabe'yi putlardan temizledi..

Fî Emanillah!

